

26.9.2013

Outokumpu Stainless Oy
Terästie
95490 Tornio

Arviointiselostus 7.5.2013

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO OUTOKUMPU STAINLESS OY:N LNG- TERMINAALIN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA

Outokumpu Stainless Oy on toimittanut Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (jäljempänä Lapin ELY-keskus) 7.5.2013 ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994, muutettu 458/2006) (jäljempänä YVA-laki) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (jäljempänä arviointiselostus) koskien Outokumpu Stainless Oy:n nesteytetyn maakaasun terminaalia (jäljempänä LNG-terminaali). LNG-terminaali on suunniteltu rakennettavaksi Tornion kaupungin Röyttän sataman alueelle.

Tämä lausunto on YVA-lain 12 §:n tarkoittama yhteysviranomaisen lausunto LNG-terminaalia koskevasta arviointiselostuksesta. Lausunnossa esitellään YVA-lain mukaiseen menettelyyn pohjautuen suunniteltu LNG-terminaalihanke ja itse arviointiselostus, arviointiselostuksesta annetut lausunnot ja mielipiteet sekä yhteysviranomaisen näkemykset arviointiselostuksesta ja itse arviointimenettelystä.

1. HANKETIEDOT JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

Hanke

Outokumpu Stainless Oy:n LNG-terminaali

Hankkeesta vastaava

Outokumpu Stainless Oy
Terästie
95490 Tornio

Yhteyshenkilö: Juha Kekäläinen, (puh. 040 8411 591)
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@outokumpu.fi

Hankkeesta vastaavan käyttämä konsultti

Sito Oy
Tietäjäntie 14
02130 Espoo

Yhteyshenkilö: Merilin Pienimäki, (puh. 020 747 6000)
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@sito.fi

Yhteysviranomainen

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Hallituskatu 3 B
96100 ROVANIEMI

Yhteyshenkilö: Juha-Pekka Hämäläinen (puh. 0295 037 332)
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Ympäristövaikutusten arviointimenettely (jäljempänä YVA-menettely)

YVA-lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja eri tahojen huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja vaikutusmahdollisuuksia. Itse YVA-menettely jakautuu kahteen vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiohjelman, jossa kuvataan hankkeen keskeiset tiedot, arvioitavat vaihtoehdot, arviointialueen raja- ja esitetään menetelmät, joilla ympäristövaikutukset arvioidaan. Eli arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan. Yhteysviranomainen antaa arviointiohjelmasta lausuntonsa, jossa pyritään mm. ohjaamaan käynnistynyttä YVA-menettelyä sekä tarkastellaan arviointiohjelman asianmukaisuutta ja riittävyyttä sekä otetaan kantaa menettelyjen yhteensovittamiseen.

Toisessa vaiheessa hankkeesta vastaava tekee arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella tarvittavat selvitykset ja arvioinnit hankkeen vaikutuksista ja laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen. Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa myös arviointiselostuksesta ja sen riittävyydestä. YVA-menettely päättyy yhteysviranomaisen antamaan lausuntoon.

Viranomaisilla, asianosaisilla ja hankkeesta kiinnostuneilla on mahdollisuus antaa lausuntonsa ja esittää mielipiteensä sekä arviointiohjelmasta että arviointiselostuksesta. Hankkeen toteuttamista varten tarvittaviin lupahakemuksiin liitetään ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto. YVA-lain 13 §:ssä säädetään, että viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Hanketta koskevassa lupapäätöksessä tai siihen rinnastettavasta muusta päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

LNG-terminaalin YVA-arviointimenettely perustuu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun valtioneuvoston asetukseen (YVAA 713/2006). YVAA 6 §:n kohdan 8 d mukaan öljyn, petrokemian tuotteiden tai kemiallisten tuotteiden varastoihin, joissa näiden aineiden

varastosäiliöiden tilavuus on yhteensä vähintään 50 000 kuutiometriä on sovellettava ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Hanke ja hankkeen perustelut

LNG-terminaaliin on suunniteltu rakennettavaksi LNG-laivojen vastaanotto-, purku- ja täyttöasemat, nestemäisen maakaasun höyrystyslaitteistot ja yhdestä kahteen tilavuudeltaan 70 000 kuutiometrin varastosäiliötä. Kaasun jakelua varten Röyttän teollisuusalueelle rakennetaan putkisto ja autolastaustermiinaali LNG-säiliöautoille. Terästehtaan käyttökohteisiin LNG johdetaan putkistoa myöten. Pohjois-Suomen ja Pohjois-Ruotsin asiakastermiinaaleihin ja kulutuskohteisiin LNG kuljetetaan Tornion lastaustermiinaalista säiliöautoilla tai junilla. Hankkeeseen kuuluu Tornion Voima Oy:n uusi suunniteltu LNG-kaasua käyttävä voimalaitos, joka tulee sijaitsemaan Röyttän teollisuusalueella Tornion Voiman nykyisen voimalaitoksen yhteydessä. Lisäksi hankkeeseen kuuluu vesistö-täyttöjä ja ruoppauksia satama-alueella.

Hankkeen tarkoituksena on tuoda Pohjois-Suomen ja Pohjois-Ruotsin teollisuudelle, kaivoksille ja meriliikenteelle uusi ympäristömyönteinen ja kilpailukykyinen energiavaihtoehto. Maakaasun käyttämisellä energianlähteenä pyritään alentamaan teollisuuden ja liikenteen hiukkas- ja hiilidioksidipäästöjä korvaamalla öljypohjaisten polttoaineiden käyttöä. Laivaliikenteen osalta maakaasun käyttö olisi yksi mahdollisuus toteuttaa rikkidirektiivin ja IMO:n päätösten edellyttämiä päästörajoja.

Tarkastellut vaihtoehdot

YVA-menettelyssä on tarkasteltu seuraavia vaihtoehtoja:

Vaihtoehto 1 (VE 1): Röyttän satamaan rakennetaan LNG-terminaali, vetoisuudeltaan 70 000 kuutiometriä oleva säiliö, säiliöautojen lastausalue, nestemäisen maakaasun höyrystyslaitteisto ja Tornion Voima Oy:n uusi LNG-kaasua käyttävä voimalaitos. LNG:n vuosittainen käyttö on enimmillään 540 000 kuutiometriä.

Vaihtoehto 2 (VE 2): Röyttän satamaan rakennetaan LNG-terminaali, kaksi vetoisuudeltaan 70 000 kuutiometriä olevaa säiliötä, säiliöautojen lastausalue, nestemäisen maakaasun höyrystyslaitteisto ja Tornion Voima Oy:n uusi LNG-kaasua käyttävä voimalaitos. LNG:n vuosittainen käyttö on enimmillään 800 000 kuutiometriä.

Nollavaihtoehto (VE 0): Hanketta ei toteuteta. Vastaava energia tuotetaan nykyisellä tavalla propaanilla jatkossakin. Tornion Voima Oy:n uutta LNG-kaasua käyttävää voimalaitosta ei toteuteta.

Hankkeen edellyttämät luvat

LNG-terminaali vaatii ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaisen ympäristöluvan. LNG-terminaalin ympäristöluvan tarve tulee ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1 §:n kohdasta 5 a, jonka mukaan polttonesteiden tai vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto, jossa voidaan varastoida tällaista kemikaalia vähintään 100 m³ tarvitsee ympäristöluvan. Suunniteltu voimalaitos tarvitsee ympäristöluvan ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n kohdan 3 b perusteella, minkä mukaan kaasua käyttävä voimalaitos, kattilalaitos tai muu laitos, joiden polttoaineteho on yli 5 megawattia tarvitsee ympäristöluvan. Hankkeessa esitettyjen toimintojen osalta ympäristölupaviranomainen on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

Suunnitellut ruoppaukset, vesialueiden täytöt ja mahdolliset läjittämiset vesialueille tarvitsevat vesilain (587/2011) mukaisen luvan. Vesiluvan lupaviranomaisena on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto. Väylää koskevat ruoppaustyöt edellyttävät myös Liikenneviraston lupaa.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) ja -asetuksessa (895/1999) säädetään rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvista, jotka koskevat sekä itse LNG-terminaalia että voimalaitosta. Luvat myöntää Tornion kaupunki.

LNG-terminaalille ja maakaasua käyttävälle voimalaitokselle tulee hakea lupaa sekä kemikaaliturvallisuuslain (KemTL, 390/2005) että maakaasusasetuksen (551/2009) mukaisesti. Luvat myöntää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) ja jälkimmäisen osalta Tukes tai asianmukainen tarkastuslaitos.

LNG-terminaalilta ja voimalaitokselta edellytettävät turvallisuusasiakirjat ovat sisäinen pelastussuunnitelma, toimintaperiaatekäsikirja tai turvallisuusselvitys, jotka hankkeesta vastaava laatii. Turvallisuusselvitys lähetetään Tukesille. Pelastuslaitoksen on laadittava ulkoinen pelastussuunnitelma yhdessä toiminnanharjoittajan kanssa.

ATEX-lakia (räjähdysvaarallisia tiloja ja tiloissa käytettäviä laitteita koskeva lainsäädäntö) ja -asetusta sovelletaan työturvallisuuteen ja yleiseen turvallisuuteen liittyvään räjähdyskelpoisten ilmaseosten aiheuttaman vaaran torjuntaan. Työnantajan on laadittava työturvallisuus-laissa (738/2002) ja asetuksessa tarkoitettu ATEX-selvitys räjähdysvaarallisista tiloista.

Merenkulun ympäristönsuojelulaissa (1672/2009) ja -asetuksessa (76/2010) säädetään aluksen jätehuoltosuunnitelmasta, laiturissa olevasta aluksesta, sataman jätehuoltosuunnitelmasta ja sataman pitäjistä sekä erilaisista valmiussuunnitelmista ja todistuksista. LNG-aluksiin sovelletaan myös lakia aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä (1686/2009). Laissa (1686/2009) säädetään mm. aluksen teknisistä turvallisuusvaatimuksista.

Sataman edustan mahdollisista väylämuutoksista on tehtävä hyväksyttävä väyläesitys Liikenneviraston Meriväylät -yksikölle, jonka pohjalta se vahvistaa väylämuutokset väyläpäätöksellä.

Suomen maa- ja merialueilla on noudatettava vaarallisten aineiden kuljetussäännöksiä, jotka on annettu laissa vaarallisten aineiden kuljetuksesta (719/94) (VAK-laki). VAK-laki koskee merikuljetuksista vain kappalevarakuljetuksia ja LNG-tankkerikuljetuksista on erillinen lainsäädäntö. Kansainvälisiin LNG-säiliöaluskuljetuksiin sovelletaan IGC-säännöstöä (International Code for the Construction and Equipment of Ships Carrying Liquefied Gases in Bulk, IGC Code) ja vanhoihin aluksiin sovelletaan vastaavia GC- tai eGC-koodia. IGC-säännöstö on saatettu kansainvälisesti voimaan SOLAS-yleissopimuksen VII-luvun osan C perusteella. Lisäksi kotimaan liikenteessä liikennöivien kaasusäiliöalusten turvallisuutta koskee Liikenteen Turvallisuusviraston määräys TRA-FI/17478/03.04.01.00/2012, jonka säädöserusta on laki aluksen tekniisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä (1686/2009). LNG-aluksilla on myös luotsauslain (940/2003) mukainen luotsinkäyttövelvollisuus.

Riippuen LNG-terminaalin ja voimalaitoksen rakennusten ja rakenteiden korkeuksista voi hanke edellyttää ilmailulain (1194/2009) 165 §:n mukaista lentoestelupaa, jonka myöntää Liikenteen turvallisuusvirasto. Ainaakin suunnitellut LNG:n varastosäiliöt tarvitsevat kyseisen luvan. Hakemukseen tulee liittää asianomaisen ilmaliikennepalvelujen tarjoajan antama lausunto. Tämän lisäksi on selvitettävä soihdun vaikutukset lentoturvallisuuteen ja mahdolliset lentoliikenteelle aiheutuvat rajoitukset. Esim. lentokielto-rajotuksista määrää Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi.

Suunnitellulle voimalaitokselle on haettava kasvihuonekaasujen päästö-lupa päästökauppaviranomaiselta (Energiamarkkinavirasto) sekä päästö-oikeuksia työ- ja elinkeinoministeriölle osoitetulla hakemuksella

Nykyinen asemakaavoitus näyttää mahdollistavan hankkeen toteuttamisen ilman kaavamuutoksia.

2. ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN

Outokumpu Stainless Oy on toimittanut 7.5.2013 LNG-terminaalia koskevan ympäristövaikutusten arviointiselostuksen Lapin ELY-keskukselle.

LNG-terminaalia koskeva ympäristövaikutusten arviointiselostus ja sitä koskeva kuulutus on asetettu virallisesti nähtäville Tornion kaupunginkanslian kirjaamossa ja Lapin ELY-keskuksessa 3.6.2013 alkaen koko arviointimenettelyn ajaksi. Arviointiselostusta koskeva kuulutus on julkaistu Pohjolan Sanomat ja Lounais-Lappi -nimisissä lehdissä 3.6.2013.

Virallinen nähtävilläoloaika oli 3.6.- 1.8.2013, jonka aikana lausunnot ja mielipiteet tuli toimittaa ELY-keskukseen.

Arviointiselostukseen on voinut tutustua myös Tornion kaupunginkirjastossa sekä internetissä www.ymparisto.fi. >Alueellista ympäristötietoa > Lappi > Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA > Vireillä olevat YVA-menettelyt > Energian ja aineiden siirto sekä varastointi > LNG-terminaali, Outokumpu Stainless Oy, Tornio.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt lausuntoa arviointiselostuksesta Tornion kaupunginhallitukselta; kaupungin ympäristönsuojelu-, terveydensuojelu-, sosiaali- ja maankäyttöasioita käsittelevältä lautakunnalta tai viranhaltijalta; Tornion, Keminmaan ja Tervolan ympäristöpalveluilta, Tornion kaupungilta, Lapin liitolta, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafilta, Merenkulun pohjoinen valvonta Trafilta, Liikennevirastolta, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta, Finnpiilot Pilotage Oy:lta, Huoltovarmuuskeskukselta, Länsi-Suomen merivartioston esikunnalta, Energiamarkkinavirastolta, Fingrid Oyj:ltä, Lapin pelastuslaitokselta, Tornionlaakson maakuntamuseolta, Museovirastolta, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta, Lapin aluehallintovirastolta, Suomalais-ruotsalaiselta rajajokikomissiolta, Finavia Oyj:ltä, Lapin ELY-keskuksen kalatalousyksiköltä, Lapin luonnonsuojelupiiriltä, Tornion luonnonsuojeluyhdistykseltä ja Pirkkiön kalastuskunnalta.

Koska hankkeella on myös Ruotsin puolelle aiheutuvia vaikutuksia, sovelletaan hankkeeseen valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevaa yleissopimusta eli ns. Espoon sopimusta, jonka perusteella ruotsalaisilla on mahdollisuus esittää mielipiteitä ennen kaikkea niiltä osin, kun ympäristövaikutusten voidaan katsoa koskevan Ruotsia. Lapin ELY-keskus on toimittanut arviointiselostuksen 30.5.2013 ympäristöministeriölle, joka on toimittanut arviointiselostuksen Ruotsin asiasta vastaavalle ympäristöviranomaiselle (Naturvårdsverket) 7.6.2013. Naturvårdsverket on toimittanut arviointiselostuksen eteenpäin alla esitetyille tahoille, jotta ruotsalaisilla viranomaisilla, järjestöillä ja kansalaisilla on ollut mahdollisuus esittää mielipiteensä arviointiselostuksesta. Aikaa mielipiteen antamiseen on ollut 16.8.2013 asti. Naturvårdsverket on lähettänyt arviointiselostuksen seuraaville tahoille: Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Kustbevakningen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Sjöfartsverket, Trafikverket, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Finsk-svenska Gränsälvskommissionen, Haparanda stad ja Energigas Sverige. Tieto arviointiselostuksesta kuulemisesta on lähetetty paikallisille tiedotusvälineille ja lisätietoja asiasta on esitetty Naturvårdsverketin internetsivuilla www.naturvardsverket.se/lng.

Yleisötilaisuus

Hankkeesta on järjestetty yleisötilaisuus 6.6.2013 Aineen taidemuseon auditoriossa. Yleisötilaisuudesta ilmoitettiin kuulutuksessa. Tilaisuuteen

osallistui neljä henkilöä sekä hankkeesta vastaavan, konsultin ja yhteysviranomaisen puolelta yhteensä 8 henkilöä. Lisäksi tilaisuudessa oli järjestetty tulkkaus ruotsinkielellä.

Yleisötilaisuudessa annettuja mielipiteitä

Yleisötilaisuudessa esitettiin mielipiteitä ja kysymyksiä lähinnä seuraaviin asioihin liittyen:

- satamalaituriin tehtävät mahdolliset muutokset (mm. pituuden lisäys)
- käytettävät laivat (mm. jääluokitus, simulointi, hinaajien tarve)
- nykyisten propaanivarastojen käyttö jatkossa
- veneliikennettä koskevat turvaetäisyydet
- sedimenttinäytteet
- kaupungin edustajien osallistuminen ohjausryhmätyöskentelyyn
- muut mahdolliset yleisötilaisuudet

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Arviointiselostuksesta toimitettiin Lapin ELY-keskukselle yhteensä 24 lausuntoa, joista 8 kpl Ruotsin puolelta. Mielipiteitä ei annettu yhtään. Kopiot lausunnoista on toimitettu sähköisesti niiden saavuttua hankkeesta vastaavalle sekä kirjallisesti tämän lausunnon yhteydessä 26.9.2013. Alkuperäiset lausunnot säilytetään Lapin ELY-keskuksessa, mutta kaikki lausunnot esitetään kokonaisuudessaan tämän lausunnon liitteenä. Alla on esitetty yhteenveto annettujen lausuntojen keskeisimmistä asioista.

Maankäyttö ja kaavoitus

Todettiin, että LNG-terminaalia koskeva ympäristövaikutusten arviointiselostus on laadittu maankäytöllisesti tarkasteltuna riittävällä tarkkuudella. Vaihtoehtojen 1 ja 2 osalta todettiin, että nykyiset kaavat ovat ajantasaiset ja vaikuttavat mahdollistavan hankkeen toteuttamisen ilman asemakaavamuutoksia.

Hankealueella on vielä voimassa Länsi-Lapin seutukaava, jossa alue on osoitettu satama-alueeksi (LV 1702) ja teollisuusalueeksi (T 705). Alueelle on laadittu Länsi-Lapin maakuntakaava, joka vahvistuessaan kumoaa Länsi-Lapin seutukaavan. Länsi-Lapin maakuntakaava on hyväksytty Lapin liiton valtuustossa 26.11.2012 ja saatettu ympäristöministeriöön vahvistettavaksi vuoden 2013 alussa. Maakuntakaavassa alue on satama-alue (LS 1702) ja teollisuusalue (T 705). Aluetta koskee

myös seveso –vyöhykemarkintä (sev 2810). Arviointiselostuksen kohtaa ”Maakuntakaavat” tulisi korjata Länsi-Lapin seutukaavan osalta lisäämällä siihen, että hankealueelle on osoitettu myös satama-alue (LV 1702).

Vaikutukset ihmisten viihtyvyyteen

Katsottiin, että hankkeen vaikutukset ihmisten terveyteen, viihtyvyyteen ja elinoloihin on arviointiselostuksessa esitetty riittävän laajasti.

Hinaajien käyttö

Tuotiin esille, että ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa ei ole tarkasteltu mahdollista saattohinauksen tarvetta yksisuuntaisella ja haastavalla Tornion 9 metrin väylällä. Asiasta oli huomautettu jo ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta annetussa lausunnossa.

Junaliikenne

Todettiin, että selostuksessa olisi ollut hyvä mainita nykyinen junaliikenteen määrä ja mahdollisesti ennustettavissa oleva muutos kyseisellä rataosuudella.

Talvimerenkulun turvallisuus

Todettiin, että hankkeesta vastaavan tulee olla yhteydessä Liikennevirastoon hankkeen edetessä tarkempaan tekniseen suunnitteluun. Eri-tyistä huomiota on kiinnitettävä talvimerenkulun turvallisuuteen haastavissa olosuhteissa ja tuulivoimapuistojen läheisyydessä. Lisäksi todettiin, että Trafin näkemyksen mukaan LNG-säiliöaluksilla tulisi olla vähintään jääluokka IA ympärivuotiseen liikenteeseen.

Väylän ruoppaus

Todettiin, että mikäli laivakokoa ollaan kasvattamassa yli 220 metriseksi siten, että ruoppaus myös väylällä on tarpeen, tulee hankkeesta vastaavan olla ajoissa yhteydessä Liikennevirastoon.

Kalastovaikutukset

Tuotiin esille, että aiempaan ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan verrattuna arviointiselostuksessa on kiinnitetty enemmän huomiota terminaalihankkeen kalastovaikutuksiin. Maanrakennustöistä ja sataman ruoppauksesta koituvat melu- ja samentumahaitat eivät liene kovin pitkäaikaisia, mutta töiden ajoituksella todettiin olevan keskeinen merkitys vaelluskalojen, lohen, meritaimenen ja vaellussiian sekä nahkiaisen, nousukäyttäjätymiselle. Talvea pidettiin kalojen vaelluksen kannalta sopivimpana samentumista aiheuttavien töiden ajankohtana. Vaikutusten seurannan todettiin painottuvan selvästi rakennusaikaisiin vaikutuksiin ja todettiin, että olisi hyvin perusteltua pidentää vaikutusten seuranta-aikaa alueen kalaston ja kalastuksen osalta, koska vaikutusarviointi

osoittaa selvästi, että vaikutukset näihin ovat voimakkaasti kielteisiä. Jotta mahdollisia pitkäaikaisia kielteisiä vaikutuksia tai mahdollista kalaston ja kalastusolosuhteiden palautumista voidaan seurata, tulisi hankkeen seurantasuunnitelma laatia nämä seikat huomioiden. Todettiin, että seuranta tulee mahdollisuuksien mukaan koordinoida muun alueen kalakantaa koskevan seurannan ja selvitysten kanssa. Todettiin myös, ettei hankkeen jälkiseurannasta ja valmiuksista puuttua mahdollisesti esille tuleviin ongelmiin ja niiden korjaamiseen mainita mitään.

Kalastotarkkailun osalta vaikutusten seurantaa pidettiin myös selkeästi puutteellisena. Todettiin, että arviointiselostuksessa kalastovaikutuksia mainitaan arvioitavan välillisesti samentuma- ja vedenlaatutietojen perusteella, mutta sen tarkemmin ei kuitenkaan selosteta kuka ja miten arviointi käytännössä tehdään. Nämä asiat eivät myöskään käy ilmi, kun kerrotaan toimenpiteiden vaikutuksista vaelluskalojen nousuun Tornionjokeen. Positiivisena pidettiin kuitenkin, että mahdollisesti esiintyvät kalastushaitat, niiden laatu ja kesto, pyritään välittömästi toteamaan ja selvittämään.

Lisäksi todettiin, että tärkeimmät kalalajit Tornionjoen alueella, lohi, taimen ja vaellussiika on huomioitu arvioinnissa, mutta on myös syytä huomata, että Itämeren lohi, ts. muutkin kuin Tornionjoen lohi eli joki-kohtaiset lohikannat, jotka palaavat merialueelta, vaeltavat Suomen rannikkoa seuraten Tornionjokisuun kautta länteen, Ruotsin puoleisiin jokiin. Niinpä ruoppauksen ja samentumisen vaikutukset tulisi kuvata huomioiden Itämeren lohien vaellus, johon vaellusreitit lähellä sijaitsevalla hankkeella voi olla vaikutuksia. Erityisesti kun hankkeella on mahdollisia merkittäviä yhteisvaikutuksia suuremmalla alueella mahdollisen Tornionjoen ruoppaushankkeen ja Röyttän tuulipuiston rakentamisen kanssa.

Katsottiin myös, että hankkeen luonne, sijainti ja laajuus huomioon ottaen YVA-selostus antaa riittävän kuvan hankkeen vaihtoehtojen kalasto- ja kalastusvaikutuksista sekä haitallisten vaikutusten estämisestä ja lieventämisestä.

Elinkeinot

Todettiin, että vaikutukset kalastus- ja matkailuelinkeinoon ja työllisyyteen on tunnistettu. Kalastukseen kohdistuvat vaikutukset on kuvattu merkittäviksi tai erittäin merkittävästi kielteisiksi, ruoppausten, samentumisen ja melun johdosta. Merialueen käyttöön kohdistuvat vaikutukset on arvioitu merkittäviksi arvokkaan kalaston johdosta, tosin vaikutukset on arvioitu lyhytaikaisiksi.

Vaikutukset linnustoon

Tuotiin esille, että linnuston osalta ei vaikutusten seurantaa ole kuvattu, vaikka etukäteen rakentamisen aikaiset vaikutukset onkin arvioitu vähäisiksi niin ympäristön pysyvällä muutoksella ja kaasujen poltosta syn-

tyvällä soihdulla voi kuitenkin olla vaikutuksia esimerkiksi lintujen lento-reitteihin ja ruokailualueisiin. Vaikutusten seurantaan tulisivat lausunnon mukaan lisätä näitä seikkoja käsittelevä rakennustöiden jälkiseuranta koskeva osio.

Tiedottaminen

Todettiin, että yleisön osallistumismahdollisuudet (yleisötilaisuus ja sidosryhmätyöskentely) ja lähialueen asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden tiedottaminen on kuvattu arviointiselostuksessa. Sitä vastoin arviointiselostuksesta ei käy ilmi miten tieto on käytännössä saavuttanut asukkaat Ruotsin puolella. Yleisön osallistuminen aiemmin hankkeen YVA-ohjelmavaiheessa ja sen vaikutus hankesuunnitteluun jää siten osin epäselväksi.

Ohjausryhmätyöskentely

Yleisenä huomiona ohjausryhmätyöskentelystä esitettiin, että ohjausryhmätyöskentelyn tulokset ja päätökset olisivat tulleet olla esillä yhteysviranomaisen YVA-sivuilla, jotta näiden vaikutukset hankkeen muotoutumiseen olisivat olleet läpinäkyviä ja yleisön saatavilla, vaikka sitä ei YVA-laissa mainitakaan. Kyseistä asiaa pidettiin tärkeänä, koska YVA-menettelyn tarkoitus on mm. lisätä kansalaisten tiedonsaantia hankkeesta.

LNG-aluksia koskeva lainsäädäntö

Tuotiin esille, että kansainvälisiin LNG-säiliöaluskuljetuksiin sovelletaan IGC-säännöstöä ja vanhoihin aluksiin sovelletaan vastaavia GC- tai eGC-koodia. Todettiin myös, että Liikenteen turvallisuusvirasto on antanut määräyksen kotimaanliikenteessä liikennöivien kaasusäiliöalusten turvallisuudesta. Lisäksi todettiin, että LNG:n kuljetukseen pakattuna vaarallisena aineena (kappaletavarana) tulee soveltaa lakia vaarallisten aineiden kuljetuksesta (719/1994).

Tukesin vaatimat luvat ja selvitykset

Tukes toi esille, että toiminnanharjoittaja on keskustellut hankkeesta Tukesin kanssa ja on tietoinen terminaalin toiminnalta vaadittavista Tukesin luvista. Tukes myös tarkensi, että Tornion Voima Oy:n voimalaitos tarvitsee erilliset luvat, koska kyseessä on eri toiminnanharjoittaja. Lisäksi tarkennettiin, että kohdassa 3.8.6. mainitun toimintaperiaateasiakirjan velvoitteet sisältyvät samassa luvussa mainittuun turvallisuusselvitykseen, joten kahta erillistä asiakirjaa ei tarvitse laatia. Myös Outokumpu Stainless Oy:n terästehtaan turvallisuusselvitys tarvitsee todennäköisesti päivittämistä. Lisäksi Tukes korosti, että viimeistään lupamenettelyn yhteydessä toiminnanharjoittaja joutuu tarkastelemaan kattavasti myös Röyttän alueella jo sijaitsevien toimintojen (mukaan lukien oman tuotantolaitoksensa) aiheuttamia riskejä LNG-terminaalille.

Vaikutukset lentoturvallisuuteen

Todettiin, että arviointiselostuksen mukaan häiriötilanteita varten LNG-terminalilla tarvitaan soihtu. Lisäksi soihtua tarvitaan kunnossapitotöiden aikana. Soihdun piippu tulee olemaan noin 15-30 metriä ja liekin pituus suurimmillaan 10-20 metriä eli piipun ja soihdun yhteispituus tulee olemaan enimmillään noin 50 metriä. Sen lisäksi, että soihdun piippu mahdollisesti tarvitsee lentoesteluvan, on selvítettävä soihdun vaikutukset lentoturvallisuuteen ja mahdolliset lentoliikenteelle aiheutuvat rajoitukset. Esim. lentokieltorajoituksista määrää Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi.

Finavia edellyttää, että lentoaseman läheisyyteen sijoittuva toiminta ei millään tavalla vaaranna lentoturvallisuutta ja hankkeen jatkosuunnittelussa otetaan asia huomioon.

Onnettomuustarkastelu

Onnettomuustarkastelujen osalta painotettiin, että Röyttän teollisuusalueella on useita toimijoita ja missä tahansa yrityksessä tapahtuvat vakavat toimintahäiriö- ja onnettomuustilanteet vaikuttavat nopeasti myös alueen muiden toimijoiden toimintaan ja turvallisuuteen. Edellytettiin myös kattavampaa arviota toiminnan mahdollisista onnettomuusriskeistä ja näiden vaikutusalueista. Lisäksi painotettiin ennalta ehkäisevien toimien tärkeyttä ja turvallisuus- /onnettomuustarkastelujen huomioimista myös Ruotsin puolella.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ympäristövaikutusten arviointiselostus on hankkeesta vastaavan arviointiohjelman pohjalta laatima selostus mm. niistä selvityksistä ja arviointimenettelyistä, joiden avulla hankkeesta mahdollisesti aiheutuvat vaikutukset on arvioitu. Tässä lausunnossa Lapin ELY-keskus esittää näkemyksensä Outokumpu Stainless Oy:n jättämästä arviointiselostuksesta ja esittää käsityksensä sen riittävydestä. Lausunnossaan Lapin ELY-keskus on ottanut huomioon arviointiselostuksesta annetut lausunnot.

Hankekuvaus ja vaihtoehdot

Arviointiselostuksesta käy hyvin esille millaisesta hankkeesta on kysymys. Tiedot mm. hankkeesta vastaavista tahoista, hankevaihtoehdoista, sijainnista, hankkeen sisältämisistä toiminnoista ja tarkoituksesta on esitetty selkeästi. Itse hanke ja hankevaihtoehdot onkin kuvattu Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan riittävällä tarkkuudella arviointiselostuksessa. Muutoksena arviointiohjelmassa esitettyyn on se, että arviointiselostusvaiheessa ei ole enää tarkasteltu voimalaitoksen sijoittamista satama-alueelle LNG-terminalin yhteyteen, vaan tarkastelussa on ai-

noastaan sijoitusvaihtoehto 2. Arviointiselostuksessa on todettu, että voimalaitoksen sijoittaminen nykyisen voimalaitoksen yhteyteen on loogisempi sähkönsiirron ja käyttöhyödykkeiden kannalta. Lapin ELY-keskus pitääkin hyvänä asiana, että jo tässä vaiheessa on voitu keskeyttää toteuttamiskelpoisempaan vaihtoehtoon.

Arvio suunnitteluvaiheesta ja toteuttamisaikataulusta

Arviointiselostuksessa esitetyn suunnitelman mukaan hankkeeseen liittyvät alkuvaiheen vesistötyöt aloitetaan syksyllä 2013 ja toteutetaan vaiheittain vuosien 2013-2014 aikana, eikä arviointiohjelmassa esitettyä alustavaa aikataulua ole muuten tarkennettu, vaan terminaalien varsinainen rakentaminen olisi tarkoitus aloittaa vuonna 2014. Näin ollen sekä LNG-terminaalien että voimalaitoksen on tarkoitus olla käytössä vuonna 2016, mikäli lopulliset investointipäätökset tehdään.

Hankkeen tarkoitus

Kuten jo edellä on mainittu niin hankkeen tarkoituksena on tuoda Pohjois-Suomen ja Pohjois-Ruotsin teollisuudelle, kaivoksille ja meriliikenteelle uusi ympäristömyönteinen ja kilpailukykyinen energiavaihtoehto, jolla pyritäisiin vastaamaan niin maailmanlaajuisen kilpailun kuin tiukentuvien ympäristövaatimustenkin asettamiin haasteisiin. Näin ollen hankkeella on suora positiivinen vaikutus Pohjois-Suomen ja Pohjois-Ruotsin työllisyyteen ja ympäristöön. Lisäksi hankkeella on niin Suomen kuin Ruotsinkin huoltovarmuutta ja sähköntuotannon häiriöreserviä vahvistava vaikutus.

Lapin ELY-keskus katsookin, että hankkeen tarkoitus käy hyvin esille arviointiohjelmasta ja pitää esitettyjen asioiden osalta hanketta erittäin positiivisena alueellisena investointina. Sitä vastoin Lapin ELY-keskus olisi nähnyt tarkoituksenmukaisena, että arviointiselostuksessa olisi tuotu jonkinlainen arvio hankkeen myötä menetettävistä nykyisistä työpaikoista ja hankkeen negatiivisista vaikutuksista nykyisiin toimintoihin, mihin myös yleisötilaisuuden kommentteissakin kiinnitettiin huomiota.

LNG

Arviointiselostuksessa on hyvin tuotu esiin yleistietoa nesteytetystä maakaasusta ja sen kuljetuksesta sekä varastoinnista, mitä Lapin ELY-keskus pitää erittäin hyvänä asiana itse hankkeen toiminnan ymmärtämisen kannalta. Sitä vastoin ELY-keskus näkisi, että arviointiselostuksessa olisi tullut tarkemmin tuoda esille miten tuotavan maakaasun laatu voi vaihdella. Lapin ELY-keskuksen käsityksen mukaan niin maakaasun hiilivetykoostumus kuin typpi- ja rikki- ja rikkipitoisuuskin voi vaihdella huomattavasti. Mikäli tuotavalle maakaasulle on lainsäädännöllisiä tai käyttäjien itsensä asettamia laatuvaatimuksia, niin nämä olisi pitänyt tuoda esiin arviointiselostuksessa. Viimeistään kyseiset tiedot tulee tuoda esille ympäristölupahakemusten yhteydessä, koska tällä on vaikutusta mm. alueen ilmaan johdettaviin päästöihin.

Tekniset tiedot sekä prosessi- ja laitoskuvaus

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arviointiselostuksessa on esitetty riittävällä tarkkuudella LNG-terminaalin ja voimalaitoksen tekniset tiedot ja laitoskuvaukset. Kyseisiä tietoja tulee kuitenkin merkittävästi tarkentaa lupakäsittelyjä varten niin LNG-terminaalin, voimalaitoksen kuin niiden oheistoimintojenkin osalta.

Ympäristön nykytila

Nykytilan kuvaukset on esitetty arviointiselostuksessa jokaisen tarkastellun vaikutuksen osalta erikseen omana kappaleenaan kyseisen vaikutuksen käsittelyn yhteydessä. Kyseistä esitystapaa Lapin ELY-keskus pitää erittäin selkeänä. Kokonaisuutenaan Lapin ELY-keskus pitää nykytilan kuvauksia monipuolisina ja tarkoitukseensa nähden asianmukaisina. Mahdolliset puutteet nykytilan kuvauksien osalta Lapin ELY-keskus esittää kunkin vaikutuksen tarkastelun yhteydessä omassa kappaleessaan.

Hankkeen elinkaaren tarkastelu

Erillistä elinkaaritarkastelua ei arviointiselostuksen yhteydessä ole tehty, mutta arviointiselostuksesta käy Lapin ELY-keskuksen mukaan nykyinen suunnitteluvaihe huomioiden riittävän hyvin esille hankkeen eri vaiheet ja niistä aiheutuvat merkittävimmät vaikutukset. Arviointiselostuksessa on enemmässä määrin keskitytty rakentamisvaiheen vesistövaikutusten tarkasteluun, mistä onkin arvioitu aiheutuvan merkittävimmät haitalliset vaikutukset. Näin ollen voidaankin pitää perusteltuna, että itse käytönaikainen tarkastelu on jäänyt tässä vaiheessa vähemmälle huomiolle. Lapin ELY-keskus kuitenkin katsoo, että arviointiselostuksessa olisi tullut esittää arviot sekä LNG-terminaalin että voimalaitoksen oletettavissa olevasta käyttäjästä.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

Arviointiselostuksessa on tuotu selkeästi esille omassa kappaleessaan ne hankkeet joilla on tai voi olla vaikutuksia LNG-hankkeeseen tai päin vastoin. Keskeisimpänä näistä esille ovat nousseet Röyttän väylän mahdollinen syventäminen ja leventäminen sekä Tornionjoen tulvaruoppaukset. Edellä mainittujen asioiden osalta ELY-keskus pitää arviointiohjelmassa esitettyä riittävänä. Sitä vastoin alueen tuulivoimapuistojen mahdollista vaikutusta alusturvallisuuteen ei ole Lapin ELY-keskuksen mukaan tarkasteltu riittävällä tavalla. Katso kappale ”Yhteisvaikutukset: tuulivoimaloiden vaikutukset meriliikenteeseen”.

VAIKUTUSTEN SELVITTÄMINEN JA NIIDEN ARVIOINTI

Arviointiselostuksesta käy pääosiltaan hyvin esille miten eri vaikutusten arvioinnit on toteutettu ja kuka arvioinnit on tehnyt. Arvioinneissa on käytetty erittäin monipuolisesti hyväksi jo olemassa olevaa aineistoa ja mm. uusia mallinnuksia tai selvityksiä ei ole juurikaan tehty. Arviointiselostuksessa on esitetty myös erittäin selkeästi miten yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antama lausunto on otettu huomioon arviointiselostuksessa. Edellisen osalta Lapin ELY-keskus katsoo, että arviointiselostuksessa on otettu pääpiirteittäin kattavasti huomioon yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antama lausunto. Tehtyjen arviointien tuloksia on esitetty hyvin jokaisessa osiossa erikseen ja arviointiselostuksen lopussa on esitetty yhteenveto saaduista tuloksista. Kokonaisuudessaan Lapin ELY-keskus katsoo, että arviointiselostuksessa on osattu hyvin keskittyä hankevaihtoehtojen olennaisimpiin vaikutuksiin ja niiden vertailuun.

Luvat, suunnitelmat, kaavoitus ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Arviointiselostuksessa on tuotu selkeästi esille hankkeen tarvitsemat keskeisimmät luvat ja ne myöntävät tahot, alueen kaavoituksen tilanne sekä hanketta selkeimmin koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Annetuissa lausunnoissa on kuitenkin vielä esitetty tarkennuksia niin lupien kuin kaavoituksen suhteen. Kyseiset asiat Lapin ELY-keskus on huomionnut tämän lausunnon kappaleessa ”Hankkeen edellyttämät luvat”. Muuten Lapin ELY-keskus pitää arviointiohjelmassa asian osalta esitettyä asianmukaisena.

Rakentamisen aikaiset vaikutukset

Arviointiselostuksessa on tuotu esille vesistöön kohdistuvat rakentamisen aikaiset vaikutukset, mutta muuten rakentamisen aikaisia vaikutuksia ei ole juuri käsitelty. Rakentamisen aikaiset vaikutukset ovatkin vesistövaikutusten lisäksi oletettavasti normaaleja rakennustoiminnan aiheuttamia haittoja, kuten melu-, pöly- ja tärinähaittoja sekä työmaaliikenteestä aiheutuvia haittoja. Arviointiselostuksessa olisi kuitenkin tullut esittää vaatiiko rakentaminen esim. paalutusta, josta saattaa aiheutua kauas kantavaa melua tai edellyttääkö terminaalien rakentaminen erityiskuljetuksia, jotka tulisi huomioida liikennejärjestelyjen osalta. Kyseiset asiat tuleekin huomioida suunnittelun edetessä, vaikka rakentaminen painottuukin satama- ja teollisuusalueelle.

Vaikutukset ilmastoon ja ilmanlaatuun

Hankevaihtoehtojen ilmaan johdettavat päästöt syntyvät vesi- ja maaliikenteestä, LNG-terminaalien toiminnasta (soihdutus ja suorat metaanipäästöt), Tornion tehtailla tapahtuvasta maakaasun poltosta, uuden voimalaitoksen toiminnasta ja LNG:n höyrystämisestä (kauko-

lämpö). Arviointiselostuksessa esitetyn mukaisesti maakaasun käytön myötä Tornion tehtaiden hiilidioksidi- ja typenoksidipäästöt vähenisivät propaanin käyttöön verrattuna. Uuden voimalan ja liikenteen kasvun myötä alueen kokonaispäästöt kuitenkin kasvaisivat, mutta arviointiselostuksen mukaan kasvu ei olisi merkittävä. Lapin ELY-keskuksen mukaan arviointiselostuksessa onkin tuotu riittävällä tarkkuudella esille suunnitellun hankkeen ilmaan johdettavat päästöt ja niiden merkittävyys huomioiden hankkeen suunnittelun tilanne. Kyseisiä tietoja tulee kuitenkin täydentää lupamenettelyjen yhteydessä liikenteen (meri-, ajoneuvo- ja raide) ja uuden voimalaitoksen päästöjen osalta sekä erityisesti typenoksideista esitetyn arvioinnin osalta. Ilmaan johdettavien päästöjen osalta tulee myös huomioida mitä on tuotu esille kappaleessa "LNG".

Vesistövaikutukset (pintavedet ja sedimentit)

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on kiitettävästi huomioitu ohjelmavaiheessa esitetyt pintavesiä koskevat lisäselvitystarpeet. Toteutettujen sedimenttitutkimusten perusteella suunniteltujen ruoppausten ja vesistötäyttöjen vaikutukset ovat lyhytaikaisia, eivätkä sedimentistä mahdollisesti vapautuvien haitta-aineiden pitoisuudet vaaranna vaikutusalueen ekologista tilaa. Mikäli laajemmat ruoppaustyöt vielä saadaan aikataulutettua myöhäisyyksyyn ja talveen siten, ettei samentuminen ja muu häiriö aiheuta suurta haittaa vaelluskalastolle, kalastukselle ja virkistyskäytölle, ei hankkeen toteutuksella pitäisi olla merkittävää vaikutusta merialueen tilaan.

Arviointiselostuksessa on kuitenkin todettu, että sedimenttitutkimusten perusteella ruopattava aines on melko hienojakoista, mikä laskeutuu hitaammin takaisin pohjasedimenttiin kuin karkea aines, mikä tuleeikin erityisesti huomioida ruoppausmenetelmää valittaessa. Tehdyssä arvioinnissa on myös todettu, että metallien läjitetävyystason 1 ylityksiä todettiin kadmiumin, nikkelin ja kromin pitoisuuksissa, joissa kromipitoisuus ylitti tämän tason kaikissa näytteissä. Läjitetävät massat on kuitenkin arvioitu mereen läjityskelpoisiksi ja ne on sanottu läjitettävän imuruoppausaltaaseen, jonka pengeri on varustettu suodatinkankaalla. Tähän liittyen arviointiselostuksessa olisi ollut hyvä tuoda esille imuruoppausaltaaseen läjitettävien ruoppausmassojen ns. laatuvaatimukset, jotka on esitetty imuruoppausaltaaseen läjitettäviä massoja koskevissa luvissa (eli vertailu jo sijoitettujen massojen laadun ja nyt sijoitettavien massojen laadun välillä) sekä arvio metallien liukenevuuksista vähintään olemassa olevan tiedon perusteella. Lisäksi olisi pitänyt esittää tarkemmin miten mahdolliset lisäpatoamiset ja kemikaliointi suoritetaan sekä selkeä kuvaus miten vedet johdetaan pois imuruoppausaltaasta. Kyseiset asiat tuleekin huomioida asiaa koskevien lupahakemusten yhteydessä.

Vaikutukset kalastoon ja kalastukseen

Arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa Lapin ELY-keskus on selkeästi ilmaissut miltä osin arviointiohjelmassa esitettyä tulee täydentää arviointiselostusvaiheessa kalastoon ja kalastukseen kohdentuvien vaikutusten osalta. Kyseiset asiat on pääosiltaan esitetty arviointiselostuksessa ja siitä käy selkeästi esille, että ruoppauksilla, vesistötäytöillä ja ruoppausmassojen läjittämällä on vaikutusta alueen kalastoon ja kalastukseen. Vaikutuksiin pystytään kuitenkin merkittävästi vaikuttamaan kyseisten toimenpiteiden oikeanlaisella ajoittamisella, käytettävillä tekniikoilla ja tiedottamisella. Kyseiset toimenpiteet tuleekin huomioida erityisesti ruoppausten ja läjitysten osalta. Kokonaisuudessaan Lapin ELY-keskus pitääkin esitettyä tarkoitukseensa nähden riittävänä, kun vielä huomioidaan jo vesistövaikutusten osalta edellä mainitut asiat.

Vaikutukset kasvillisuuteen, eläimistöön, linnustoon ja luonnon monimuotoisuuteen

Lapin ELY-keskus toteaa, että itse hankealue on teollisuusaluetta eikä siellä esiinny luonnonsuojelulain 42 §:n tarkoittamia koko maassa rauhoitettujen kasvilajien, luonnonsuojelulain 46 §:n uhanalaisten lajien eikä luontodirektiivin liitteen II ja IV b kasvilajeja. Ruoppaus- ja läjitysalueet ovat jo nyt olleet kyseisten toimien vaikutusten alaisina ja itse hankealueen vesikasvillisuus ja pohjaeläimistö ovat myös jatkuvien satamatoimintojen vaikutusten alaisena. Hankealueen toteuttamisen vaikutus lintujen elinympäristömuutoksiin on vähäinen. Lähinnä lokkilintujen pesimä- ja lepäilyalueet kenttäalueella pienenevät, kun alue muuttuu yhä tiiviimmin rakennetuksi teollisuusalueeksi. Arviointiselostuksessa esitettyä hankealueen pesimä- ja muuttolinnustoa koskevaa selostusta voidaan pitää riittävänä ja LNG-terminaalihankkeesta näille aiheutuvia vaikutuksia vähäisinä. Suojelualueet on esitetty riittävällä tavalla ja niihin kohdistuvia vaikutuksia voidaan pitää joko vähäisinä tai merkityksettöminä. Esitettyä merkittävyyden arviointia luonnonympäristöön ja suojelukohteisiin voidaan pitää asianmukaisesti laadittuna ja oikeana.

Meluvaikutukset

Meluvaikutusten osalta nyt esitettyä arviointia tulee tarkentaa lupakäsittelyjä varten, koska terminaalitoiminnot sisältävät korkean äänitehotaason omaavia melunlähteitä. Lisäksi arviointiselostuksessa on mainittu, että meluvaikutusten arvio on epätarkka, koska teknisiä ratkaisuja ei ole vielä valittu ja näin ollen arvioinnin lähtöarvoissa on suuriakin eroja. Erityisesti ELY-keskus muistuttaa, että terminaalien sekä uuden voimalaitoksen toiminnot tulee huomioida koko Röyttän aluetta koskevassa meluntorjuntasuunnitelmassa, sen päivittämisessä, eikä kyseisten toimintojen itsenäinen tarkastelu tule olemaan missään nimessä riittävä tapa arvioida melun vaikutuksia alueella.

Liikennevaikutukset

Arviointiselostuksessa on todettu, että hakkeella on vain vähäisiä vaikutuksia laiva-, ajoneuvo- ja raideliikenteeseen, joten vaikutusten merkittävyyden arviointia ei ole katsottu tarpeelliseksi. Arviointiselostuksessa on tuotu esille hankevaihtoehtojen aiheuttama lisäys laiva- ja ajoneuvo-liikenteeseen, mutta ei raideliikenteeseen, joka Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan olisi pitänyt tuoda selkeästi esille. Arviointiselostuksessa on myös todettu, että Lapin ELY-keskuksen arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa esittämät varatiejärjestelyjen tai tasoristeyksen liikenneturvallisuustarkastelut liittyvät kokonaisuutena alueen turvallisuussuunnitteluun eikä niitä ole tämän hankkeen yhteydessä tehty. Arviointiselostuksen mukaan LNG-terminaalihankkeella ei yksin ole suurta vaikutusta Tornion Röyttän nykyiseen liikenneympäristöön tai sen turvallisuustilanteeseen. Hankevaihtoehtoista suoraan itse liikenteeseen kohdistuvat vaikutukset onkin Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan esitetty riittävällä tavalla arviointiselostuksessa, mutta tietoja tulee täydentää lupahakemusten yhteydessä mm. raideliikenteen osalta sekä erityisesti liikenteen aiheuttamien vaikutusten kuten ilmaan johdettavien päästöjen osalta.

Yhteisvaikutukset: Tuulivoimaloiden vaikutukset meriliikenteeseen

Arviointiselostuksessa on mainittu, että merelle rakennettavien tuulivoimapuistojen aiheuttamista navigointia häiritsevistä vaikutuksista ei ole tällä hetkellä tutkittua tietoa, eikä Rajakiiri 2 hankkeen vaikutusta nykyisen vesiväylän toimivuuteen voida arvioida. Liikenteen turvallisuusviraston arviointiselostuksesta antaman lausunnon mukaan tuulivoimaloiden vaikutuksista merenkulkuun löytyy kuitenkin jo olemassa olevaa tietoa, jota olisi voinut tai voi hyödyntää myös tämän LNG-hankkeen osalta. Lapin ELY-keskus katsoo, että nyt tehtyä arviointia tulee tältä osin täydentää hankkeen suunnittelun edetessä. Hankkeesta vastaavalla pitää olla tiedossa vähintäänkin jo olemassa olevan tiedon perusteella, että voivatko tuulivoimalat aiheuttaa häiriötä LNG-alusten navigointiin ja aiheuttaa mahdollisen vaaratilanteen tai onnettomuuden kapealla Tornion väylällä.

Vaikutukset elinoloihin ja virkistyskäyttöön

Arviointiselostuksessa elinoloihin ja viihtyvyyteen vaikuttavina tekijöinä on tunnistettu LNG-terminaalin toiminnasta aiheutuva melu ja lisääntyvä laivaliikenne sekä LNG-terminaalin muutokset maisemakuvaan ja virkistyskäyttöön kohdistuvat rakentamisen aikaiset vaikutukset. Kyseiset vaikutukset on myös käsitelty tarkemmin muissa arviointiselostuksen kohdissa ja Lapin ELY-keskus pitääkin esitettyä riittävänä. Meluvaikutuksia pystytään lieventämään suunnittelun edetessä mm. oikeanlaisilla laitevalinnoilla, laivaliikenne on jo nykyisin ympärivuotista eikä uusia rajoitteita ole tiedossa, rakentamisen aikaiset ruoppaukset ja vesistötäytöt

aiheuttavat lyhytkestoista haittaa mm. virkistyskalastukselle ja kokonaisuutena osalta hanke sijoittuu jo olemassa olevalle teollisuus- ja satama-alueelle.

Vaikutukset elinkeinoihin

Arviointiselostuksessa on tunnistettu vaikutukset työllisyyteen sekä ammattikalastukseen ja matkailuelinkeinon. Hankkeen elinkeinovaikutusten on todettu olevan sekä välittömiä että välillisiä. Merkittävimpänä positiivisena vaikutuksena on tuotu esille hankkeen teollisuuden työpaikkoja mahdollisesti turvaava vaikutus. Kielteisimpänä vaikutuksena on esitetty ruoppausten ja vesistötäyttöjen aiheuttamat väliaikaiset vaikutukset kalastoon ja sitä kautta kalastukseen. Hankevaihtoehtojen VE1 ja VE2 välillä ei ole todettu olevan merkittäviä eroja elinkeinovaikutusten osalta. Lapin ELY-keskus pitää elinkeinoihin kohdistuvien vaikutusten arviointia riittävänä, mutta toteaa, että jo edelläkin todettu negatiivinen vaikutus nykyisiin alueen toimijoihin mm. propaanivarastoihin olisi tullut kuvata tarkemmin.

Vaikutukset turvallisuuteen

Arviointiselostuksessa on tuotu esille keskeisimpiä niin ympäristöön (metaani), terveyteen (kylmä) kuin turvallisuuteenkin kokonaisuudessaan vaikuttavia asioita ja tarkastelua on laajennettu Lapin ELY-keskuksen arviointiohjelmasta antaman lausunnon pohjalta. Arviointiselostuksessa on tuotu esille, että ulkoilmassa LNG höyrystyy voimakkaasti ja muodostuva kaasupilvi voi aiheuttaa palo- tai räjähdysvaaran. Lisäksi on todettu, että mahdollisen tulipalon aiheuttamat lämpösäteilyt sekä epätodennäköisen räjähdysvaaran painevaikutukset jäävät terminaalialueen sisäpuolelle. Lapin ELY-keskus katsoo, että arviointiselostuksessa on tuotu turvallisuusnäkökohdat riittävällä tavalla esiin, kun huomioidaan, että riskianalyysit ja turvallisuusasiat kokonaisuudessaan tulevat tarkentumaan huomattavasti suunnittelun ja lupakäsittelyjen yhteydessä.

Vaikutukset maisemaan

Hanke sijoittuu teollisuus- ja satama-alueelle, joka hallitsee yhdessä alueen tuulivoimaloiden kanssa alueen maisemaa mereltäpäin katsottaessa. Esteettömiltä tarkastelupaikoilta rannikko- ja merialueilta sekä lähialueen saarten rannoilta suunnitellun LNG -terminaalin rakenteet, erityisesti varastosäiliö ja soihdun piippu tulevat erottumaan maisemassa, mutta kuitenkin osana jo olevaa teollisuusmaisemaa. Tornionjoen suiston näkemäsektoreille kaupungista hankkeen vaikutukset eivät kuitenkaan ulotu, vaikka Tornionjoen suiston suuntaan LNG-terminaalin vaikutus tulee olemaan jo olemassa olevia tehtaita voimakkaampi. Perämeren kansallispuiston saarille runsaan kuuden kilometrin etäisyydelle ulottuu paikoin suoria näkemäsektoreita, jotka yhdessä ilta- ja yöajan tuulipuistojen lentoestevalojen sykkeen kanssa aiheuttavat kohtalaisen maisemavaikutuksen merialueella ja lähisaarissa vapaa-ajan viettäjiille.

Maisemavaikutukset on Lapin ELY-keskuksen mielestä tunnistettu oikein ja selvitystä voidaan pitää riittävänä, vaikka yhteisvaikutuksien tunnistaminen ja sen voimakkuuden arviointi onkin yleisellä tasolla. Maisemaan kohdistetut vaikutukset on esitetty hyvin sanallisesti ja liitteessä esitetyssä karttaliitteessä. Sen sijaan Lapin ELY-keskus odotti, että LNG-varastot olisi esitetty arviointiohjelmassa mainituin havainnekuvin. Erityisesti terminaalikokonaisuus olisi tullut esittää maisemasovitteena/havainnekuvin eri suunnista tarkasteltuna esim. liitteessä 3 mainituilta paikoilta, joista on suora näköyhteys terminaalialueelle.

Suunnitellun voimalaitoksen osalta arviointiselostuksessa on tuotu selkeästi esille, että hankkeella on osittain kohtalaisia vaikutuksia alueen suojelluille rakennuksille ja tämä tulee ottaa huomioon voimalaitoksen jatkosuunnittelun yhteydessä, jolloin vaikutuksia voidaan rajata mm. arviointiselostuksessa esitetyllä tavalla.

Toimintojen lopettaminen

Esitys toimintojen lopettamisesta on varsin suppea, mutta tyypillinen YVA-menettelyissä esitettyjen osalta, koska toimintaa ollaan vasta suunnittelemassa. Suunnittelussa tulisi kuitenkin vähintään huomioida rakennuksessa käytettävät materiaalit ja näiden käsittely mm. vaatiiko erityiskäsittelyä purkamisen/hyödyntämisen/loppusijoittamisen osalta. Myös toiminnan mahdollisesti aiheuttama maaperän pilaantuminen ja sen käytön jälkeinen hyödynnettävyys/käsittely tulisi ottaa huomioon.

Vaihtoehtojen vertailu ja vaikutusten merkittävyyden arviointi

Vaihtoehtojen vertailu on arviointiselostuksessa toteutettu vertailemalla vaihtoehtojen yksittäisiä vaikutuksia vaihtoehtojen ja esittämällä vaikutusten merkittävyydet värikoodein. Itse vaikutuksen merkittävyyden arviointi on tehty vaikutustyyppien kokonaisarviointina. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hankevaihtoehtojen merkittävimmät erot ja vaikutukset käyvät hyvin esille arviointiselostuksesta. Kokonaisuudessaan Lapin ELY-keskus pitää käytettyä esitystapaa erittäin selkeänä. Kaikki hankevaihtoehdot ovat arviointiselostuksen mukaisessa arvioinnissa osoittautuneet myös ympäristövaikutusten kannalta toteuttamiskelpoisiksi vaihtoehtoiksi, mikä on selkeästi mainittu arviointiselostuksessa.

Haitallisten vaikutusten lieventäminen ja vaikutusten seuranta

Lapin ELY-keskuksen mukaan arviointiselostuksessa on osattu keskittyä haitallisten vaikutusten lieventämisen ja seurannan osalta keskeisiin asioihin. Vaikutukset kohdistuvat vesiympäristöön ja ne aiheutuvat vesistöjäytöistä, vesistöpenkereen rakentamisesta sekä ruoppauksista, kuten arviointiselostuksessa on tuotu esille. Haittojen lieventäminen on mm. huomioitu penkereen rakentamisen suunnittelussa vesistöjäytösten toteuttamisen osalta sekä ruoppausten ajallisen toteuttamisen osalta. Arviointiselostuksessa on myös tuotu esille miten kyseisiä haittoja seurataan. Esitetyt ns. tarkkailusuunnitelmat ovat Lapin ELY-

keskuksen näkemyksen mukaan riittäviä kun huomioidaan, että esitettyjä tarkkailusuunnitelmia tullaan vielä tarkentamaan lupahakemuksien käsittelyn yhteydessä, jolloin erityisesti tarkentuvat myös käytönaikaisten vaikutusten tarkkailusuunnitelmat.

Vaikutusalueen rajaus

Arviointiselostuksesta käy erittäin hyvin esille arvioitujen ympäristövaikutusten aluerajaukset. Eritoten vesistö-, maisema- ja meluvaikutusten rajaukset on esitetty hyvin liitteissä. Lisäksi arviointiselostuksessa on tuotu selkeästi esille mihin alueisiin tarkastelu on milloinkin ulotettu. Sitä vastoin turvallisuuteen liittyvien asioiden osalta Lapin ELY-keskus olisi mielellään nähnyt jo tässä vaiheessa tarkempia esityksiä onnettomuustilanteiden aiheuttamien vaikutusten vaikutusalueista. Kyseisen asian sanallista kuvausta Lapin ELY-keskus pitää kuitenkin tässä vaiheessa riittävänä ja kyseiset asiat tulevat joka tapauksessa käsittelyyn vielä lupamenettelyjen yhteydessä.

Arvioinnissa käytetyt menetelmät

Arviointiselostuksessa tehdyt arvoinnit perustuvat pääosiltaan jo tehtyihin tutkimuksiin lukuun ottamatta sedimenttinäytteitä, eikä esim. varsinaisia mallinnuksia ole juurikaan tehty. Näin ollen myös arviointimenetelmät perustuvat jo tehdyissä tutkimuksissa käytettyihin menetelmiin. Tältä osin Lapin-ELY-keskuksella ei ole huomauttamista arviointiselostuksessa esitettyyn.

Osallistumisen järjestäminen

Arviointiselostuksessa on esitetty miten osallistuminen YVA-menettelyssä järjestettiin. Arviointiselostuksesta käy esille niin pidetyt yleisötilaisuudet kuin ohjausryhmään osallistuneet/kutsutut tahot. Lisäksi arviointiselostuksessa on käsitelty hankkeen osalta järjestettyä muuta tiedottamista. Esitetyn lisäksi Lapin ELY-keskus pitäisi erittäin hyvänä asiana, että hankkeesta vastaava lähettäisi arviointiselostuksen alussa esitetyn tiivistelmän tiedotuskirjeen saaneille lähiseudun asukkaille ja mökkiläisille, koska YVA-menettelyn aikana ei tehty esim. erillistä asukaskyselyä. Kyseisen tiivistelmän jakaminen tukisi hyvin YVA-lain mukaista tavoitetta kansalaisten tiedottamisen osalta.

Mielenkiinto hanketta kohtaan on ollut varsin vähäistä yksityisten ihmisten osalta, kuten voi huomata yleisötilaisuuksiin osallistuneiden ihmisten ja jätettyjen mielipiteiden lukumääristä. Sitä vastoin lehdistön ja viranomaistahojen mielenkiinto hanketta kohtaan on ollut suhteellisen aktiivista. Osaltaan tähän on vaikuttanut toisen Suomeen kaavaillun LNG-terminaalin lähes saman aikainen YVA-menettely. Kokonaisuudessaan arvioituna hankkeesta tiedottaminen on ollut Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan riittävää huomioiden itse hankke (LNG-terminaali) ja sen aiheuttamat vaikutukset.

Raportointi

Kokonaisuutena tarkasteltuna tehty arviointiselostus on Lapin ELY-keskuksen mielestä selkeä niin rakenteen kuin tekstin osalta. Arviointiselostuksen alussa on esitetty tiivistelmä, joka on asianmukaisesti pääkohtiin painottuva. Tiivistelmässä olisi kuitenkin tullut selkeästi mainita, että tehdyn arvioinnin perusteella hankevaihtoehdot ovat toteuttamiskelpoisia. Arviointiselostuksen sisällysluettelo on helppolukuinen ja kappaleiden eteneminen on johdonmukaista. Arviointiselostuksen alussa on esitetty selventävä luettelo käytetystä sanastosta.

Yhteenveto ja arviointiselostuksen riittävyys

YVA-menettelystä annetun lain tavoitteena on edistää mm. nyt käsitellyn kaltaisten hankkeiden merkittävimpien ympäristövaikutusten selvittämistä, jotta ne voidaan ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa ja päätöksenteossa. Laki tukee myös eri tahojen yhteistä huomioon ottamista hankkeen suunnittelun yhteydessä sekä edistää kansalaisten tiedonsaanti- ja osallistumismahdollisuuksia. YVA-menettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä, joten siihen ei sisälly valitusoikeutta. YVA-menettelyssä ei myöskään anneta lupaa kyseiselle hankkeelle. Sitä vastoin YVA-menettelyn tuloksena saadut arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto on huomioitava hanketta koskevissa lupakäsittelyissä.

Outokumpu Stainless Oy:n LNG-terminaali on toteutuessaan merkittävä alueellinen energia-alan investointi, joka toisi alueelle uuden polttoainevaihtoehdon, millä olisi merkittävä vaikutus niin yritysten kilpailukykyyn kuin ympäristövelvoitteiden täyttämiseen. Lisäksi Tornion Voima Oy:n voimalaitoshankkeella olisi selkeä positiivinen vaikutus sähköenergian saannin turvaamisen kannalta. Lapin ELY-keskuksen näkemys on, että Outokumpu Stainless Oy:n LNG-terminaalihankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus on pääosiltaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) vaatimusten mukainen. Merkittävimpinä arviointiselostuksen puutteina Lapin ELY-keskus pitää tuulivoimaloiden alusturvallisuuteen kohdistamien vaikutusten puuttumista sekä ruoppausmassojen läjityksestä ja haitallisten vaikutusten seurantasuunnitelmista esitettyjen tietojen vajavuuksia. Näiltä osin Lapin ELY-keskus katsoo, että arviointiselostuksessa esitettyä tulee tarkentaa hankkeen suunnitelun edetessä ja viimeistään hanketta koskevien lupakäsittelyiden yhteydessä. Lisäksi tämän lausunnon muissa kappaleissa on otettu kantaa vielä tarkennuksia vaativiin asioihin mm. turvallisuusasioiden (mm. lentoturvallisuus) ja melun osalta, jotka on huomioitava hankkeen etenemisen yhteydessä.

Kansainvälinen menettely

Tässä YVA-menettelyssä sovelletaan kansainvälistä menettelyä YVA-lain 14 §:n, 15 §:n ja 22 §:n mukaisesti, koska Ruotsi on ilmoittanut osallistuvansa menettelyyn. Näin ollen tässä YVA-menettelyssä on otet-

tava huomioon mitä valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevassa yleissopimuksessa (Espoon sopimuksessa: YK:n Euroopan talouskomission sopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista E/ECE/1250, SopS 67/1997) on sovittu.

Ympäristöministeriö on huolehtinut mainittuun sopimukseen liittyvistä tehtävistä, kuten YVA-laki edellyttää ja varannut Ruotsille mahdollisuuden antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta sekä toimittanut Ruotsin arviointiselostuksesta antaman lausunnon Lapin ELY-keskukselle.

Espoon sopimuksen 6 artiklan mukaisesti sopimuspuolten tulee varmistaa, että päätettäessä lopullisesti ehdotetusta hankkeesta on ympäristövaikutusten arvioinnin tulokset, mukaan lukien ympäristövaikutusten arviointiasiakirjat ja niitä koskevat kannanotot, jotka on vastaanotettu 3 artiklan 8 kohdan ja 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti, sekä 5 artiklan mukaisesti käytyjen neuvottelujen tulokset, otetaan aiheellisella tavalla huomioon lupamenettelyjen yhteydessä.

Espoon sopimuksen 6 artiklan mukaan aiheuttajaosapuolen tulee lisäksi toimittaa kohdeosapuolelle ehdotettua hanketta koskeva lopullinen päätös sekä tiedot päätöksen perusteena olevista seikoista ja näkökohdista. Lupaviranomaisen tulee näin ollen toimittaa päätös ympäristöministeriölle, joka toimittaa sen edelleen Ruotsille.

5. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Arviointiselostuksesta annetut alkuperäiset lausunnot säilytetään Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään hankkeesta vastaavalle sekä tiedoksi lausuntopyynnön saaneille. Lausunto pidetään kuukauden ajan (28.10.2013 saakka) nähtävillä ELY-keskuksessa ja Tornion kaupunginkanslian kirjaamossa. Tämänkin ajan jälkeen lausunto on nähtävillä internetsivuilla www.ymparisto.fi/Ingnestekaasuterminaalitornioyva.

Lisäksi lausuntoon voi tutustua kuukauden ajan myös Tornion kaupunginkirjastossa.

Tämän lausunnon valmisteluun ovat Lapin ELY-keskuksessa osallistuneet Pekka Herva (luonnonsuojeluyksikkö), Petri Liljaniemi (seuranta- ja vesienhoitoyksikkö), Anu Rautiala (seuranta- ja vesienhoitoyksikkö, pohjavesiasiat), Jani Hiltunen (alueidenkäyttöyksikkö), Eira Järviluoma (liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue) ja Pekka Keränen (maaseutu- ja energia -yksikkö, kalatalouspalvelut)

Ympäristönsuojeluyksikön päällikkö

Tiina Kämäräinen

Ylitarkastaja

Juha-Pekka Hämäläinen

Suoritemaksu 7800 € (50 € x 156 h = 7800 €)

Maksun määräytyminen Valtioneuvoston asetuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten maksullisista suoritteista (907/2012) mukaan vuonna 2013 vireille tulleista YVA-ohjelmista ja –selostuksista annettavista lausunnoista peritään tuntiperusteinen maksu. Hinta on 50 €/tunti.

Liite Maksua koskeva muutoksenhaku hankkeesta vastaavalle
Annetut lausunnot (24 kpl)

Tiedoksi Työ- ja elinkeinoministeriö
Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Sito Oy
Lausuntopyynnön saaneet